

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLER.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
:: A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ::

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Magyar gazdák a Balaton partján.	193
Szervezkedő városok.	194
Termeljünk paszulyt, répa- és fűmagot <i>Gáspár József</i>	194
Szarvasmarha ellenőrző egyesületek. <i>Benedek Antal</i>	195
Irodalmi szemle.	196
Kisebb szakközlemények.	196
Egyleti élet.	196
Kormányintézkedések.	197
Vegyes közlemények.	197
Hírdetések.	

Magyar gazdák a Balaton partján

A magyar tenger síófoki partjának homokos sétautján június 19-én nem selyem és lakk-topános kacagó uri közönség fog hullámszani, hanem fontos talpu bagaricsizmas, vagy szürdoltmányu kisgazda sereg. A Magyar Gazdaszövetség ugyanis erre a napra hívta össze Síófokra idei nagygyűlését. Miután a Magyar Gazdaszövetség évről-évre megismétlődő nagy gyűléseiben eddig még mindig megtaláltuk a fokozatoságot, előrelátható, hogy a síófoki gyűlés minden eddiginél hatalmasabb lesz, ezernyi és ezernyi embertömeg jön ott össze, akiknek egy részét nemcsak az a látványosság vonzza, amit a magyar föld legféltettebb kincseinek egyike: a Balaton tava nyújt, hanem a nagygyűlésre szőnyegre kerülő, a magyar gazdákat olyannyira érdeklő aktuális gazdaságpolitikai kérdések kedvező megoldása után való vágy is.

Annyi bizonyos, hogy a Balaton partjára érdemes elmennünk azért is, hogy ennek a hatalmas víztükörnek pazar pompájában és csodás szép vidékében kedvünkre gyönyörködhessünk. A magyar tenger partjára érdemes elzarándokolni azért is, hogy az ott lakó szinmagyar nép ősi vendégszeretetét élvezhessük, hogy megkostolhassuk a balatonvidék tüzes borait, hogy ehesünk a Balaton tavának világszerte híres haláiból: de leginkább érdemes elzarándokolni azért, hogy a magyar gazdatársadalmi törekvéseket egy lépéssel előbbrevinni segítsük. Minél imponálóbb számmal vonul fel június 19-én a Balaton partjára a magyar gazdaközönség, annál hatalmasabb lesz ez

a lépés. Minél egyöntetűbb lesz minden állásfoglalás a tárgysorozaton szereplő kérdésekben, annál nagyobb sulya lesz annak. A gazdaközvéleménynek oly hatalmas megnyilatkozása, mint amilyent Kecskeméten tapasztalhattunk, rendkívül sok üdvös eredményt szült. A gazdatársadalmi összetartás oly hatalmasan megnyilatkozott ereje, tartózkodóvá tette a vámpolitikai liberálist hűveit s azt, hogy a mezőgazdaságot védő, de az ipar és kereskedelem érdekeit is szolgáló ezidőszerűtlen vámvédelmen jelentékeny csorbát ütni az elmúlt esztendő folyamán, dacára a gazdatörekvések ellenségei nagyhangú lármájának, nem lehetett, azt kizárólag annak köszönhetjük, hogy Kecskeméten bebizonyította a magyar gazdaközönség, miszerint érdekei védelmében tud és akar tömörülni és összetartani.

Síófokon ismét napirendre kerülnek ezek a kérdések. De lesz más tárgya is a síófoki gyűlésnek. Azóta ismét változott a világi sora, azóta ismét más oldalról akarták kezdeni a gazdákat és kisebbiteni azt a főlényt, amihez a gazdaközönségnek ebben az országban szent joga van. A mérték-telenül elharapodzott élelmiszer uszorámin-den bűnét rá akarták kenni a magyar gazdákra. A gazdákat vádolták a drágaság előidézésével, holott bebizonyított tény, hogy a mezőgazdasági termények értékesítése ma is teljesen megoldatlan problema ebben az országban s ezáltal a mezőgazdasági termelők megélhetése ma sem biztos. Az a munka, amit a mezőgazda végez az ő szántóföldjén, csak a legkritikább esetben jut megfelelő ellenértékhez. Itt a legfőbb ideje annak, hogy a magyar gazdaközönség végre valahára keresse a megoldást, hogy elhatározó lépést tegyen a mai mostoha helyzet megváltoztatására. Erre igen jó alkalom kínálkozik a síófoki gyűlésen, éppen ez okból számít a Magyar Gazdaszövetség arra, hogy az ország minden vidéke, a gazdatársadalom minden rétege képviselteti magát a síófoki gyűlésen.

De más szempontból is figyelemreméltó a június 9-iki gazda összejövetel. A Magyar Gazdaszövetség eddigi nagygyűléseit mindig az ország mezőgazdasági szempontból jelentősebb vidékein végezték. Ezzel kétség-

telenül nem akart mást, minthogy a közérdeklődést ráterelje ezekre a vidékekre s lendítsen valamit e vidékek gazdanépének helyzetén, másrészt a szorosán vett mezőgazdasági jellegű vidékeken s haladottabb mezőgazdasági részein az országnak az ily gazdaggyűlések abból a szempontból is jelentősek, hogy az elmaradottabb kultúrájú vidékek népe azok természetesen, akik a gyűléseken résztvesznek, igen sokat tanulhatnak. Síófok is bizonyos mértékig központja egy előrehaladottabb kultúrájú nagy vidéknek. Sokan úgy emlegetik Síófokot, mint a Balatonvidék gyöngyét. Bizonyára tanulságos lesz tehát más vidékek gazdáinak közvetlen közelről szemlélni azt, mi emelte ki a Balaton vidéket elhagyatottságából, mi tette itt elviselhetővé a gazdák helyzetét, mi ennek a páratlanul szép vidék emelkedésének a legfőbb oka és előmozdítója. Az országnak annyi sok természeti kincsekkel megáldott szép vidéke van, amelyek ma is kiaknázatlanul hevernek régi elhagyatottságukban, Síófokra tehát azért is érdemes eljönni a gazdaközönségnek, hogy megtanulják azt, hogy lehet a gazdanép közreműködésével a természeti kincseket is dus, jövedelmező forrássá átváltoztatni.

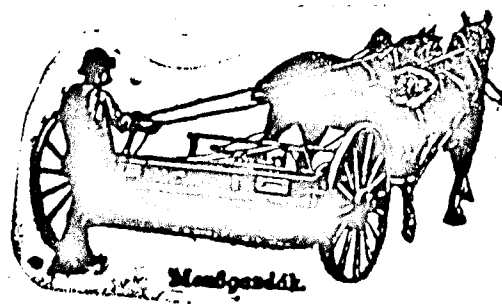
Szervezkedő városok.

Néhány év óta, mióta a városok vezetői egyesületekbe tömörültek, többször hallunk olyan reformtörekvésekről, amelynek célja a városok adminisztrációjának modern alapokra fektetése. Legutóbb is egy törvényjavaslat szervezet látott napvilágot, amely sok tekintetben megérdemli azt, hogy figyelembe vegyük, különösen azért, mert határozottan megnyilatkozik benne az a törekvés, hogy a városokat nagyobb önkormányzati joggal kell felruházni s különösen közigazdasági téren kell szabadságot nyújtani a városoknak, hogy azok saját erejükből fejlődhessenek. A törvényjavaslat tervezet háromféle típusú várost különböztet meg és pedig törvényhatósági joggal felruházott városokat, továbbá a vármegyétől függő egyrészt tanácsi szervezettel, másrészt polgármesteri szervezettel ellátott városokat. A javaslat egyik rendelkezése szerint az egyes városok a környékbeli községeket beolvaszthatják

2003 II.

Javitott láncos
Mütrágyaszóró gépeinkről

gazdáink a legelismerőbben nyilatkoznak.

Magyar Mezőgazdák

Szövetkezete

Budapest,

V., Alkotmány-u. 31.

magukba. Ez az intézkedés most még új s mindenestre sok vitára fog alkalmat nyújtani, mert hiszen ami felfogásunk szerint ez a rendelkezés a községeket éppen az önkormányzati joguktól fosztaná meg, vagyis homlokegyenest ellenkezik éppen a javaslatba lefektetett törekvésekkel. Ha szabad a városokban az autonómiára törekedni, miért ne volna szabad épen a községeknél ma igen csekély autonómiáikat megőrizni? A tapasztalás is azt mutatja, hogy ha egy községet egy városba bekebeleztek, a legtöbbször a község vesztett a bekebelezéssel anyagilag, mert hiszen egy súlyos városi adminisztráció terheit kellett magára vennie, aminek ellenértékét csak vajmi ritka esetben kapta meg.

Ez a körülmény azonban — ismételjük — vita tárgyát képezheti és bizonyára sokan vannak, akik ez intézkedés helyessége, mások ellenben helytelensége mellett fognak pálcát törni. Mi csak a méltányosság szempontjából nem tartjuk helyénvalónak a városi autonómiát a községi autonómia hátrányára fejleszteni.

Jóval érdekesebb a javaslatnak az a része, amelyik kimondja, hogy a városoknak jogukban áll üzemet tartani és kezelni, még pedig akár magánügyi alapon, akár közhatalmi szervezettel. Tudunkkal ez a joguk ezelőtt is meg volt a városoknak, de éppen itt Magyarországon fordították a legkevésbébb figyelmet a közüzemek municipalizására. Nálunk a városok csak igen ritka esetben építenek villamost, gázgyárat, vagy villanyvilágítási berendezéseket. A legtöbbször ezeket a hasznosító vállalkozásokat spekuláns magánvállalatok kaparintják kézhez és csak nagy későre, amikor már egynéhány tőkepenzes alaposan felhízott vállalkozás hasznából és a közönség meguntta a vállalatok nyuzását, jut eszébe a városoknak, hogy egynémelyik közüzemet magukhoz váltsák. A régi állapot tehát mindenképpen helytelen és ha a magyar városok azt akarják, hogy gazdaságilag fejlődjenek, nem szabad a közüzemeket kibocsátani a kezükből. Hány helyen tudta volna a drágaságot a legkisebbre csökkenteni, ha egy-egy város községi takarékpénztárt, hatósági tüsszékét, vagy hatósági tejszarnokot állított volna fel. Egy szóval száz és száz oly dolog van, amit a városoknak nem szabad az uzsora forrásaiávé tenni, hanem maguknak kellene kezükbe venni az ilyen intézmények, vállalkozások létesítését és igazgatását.

Persze ez a dolog most egykönnyen nem fog menni, mert a legtöbb városban hatalmi tulsulyra kaptak azok, akik éppen a közönség kizsákmányolásából szerették minden anyagi erejüket. Amíg tehát a klikk uralmat a városokban meg nem törlik, amíg a képviselőtestület és törvényhatósági bizottsági tagok többségét egyes városokban nem olyanok fogják alkotni, akiket a polgárok bizalma illetett bele

tiszttségébe, addig csak kevéssé számíthatunk — még ha létrejön is az új városi törvény — a helyzet javulására. Pedig itt volna a legfőbb ideje annak, hogy a városok gazdasági helyzete megjavuljon. Azok a szociális intézmények, amelyek egy-egy falut kitudtak emelni az elmaradottságból, városokban csaknem teljesen ismeretlenek. Ez csak annak a bizonyítéka, hogy a városi társadalmi élet ma gyengébb, mint a falusi, a városok társadalmi életének vezetői nem állnak hivatásuk magaslatán. Reméljük azonban, hogy a városok vezetőinek nap-nap után erősülő szervezkedése e téren fog leghamarább üdvös változásokat előidézni.

Termeljünk paszulyt, répa- és fűmagot.

A címűl irt három növény sem a botanikában, sem a növénytermelési szakmákban nincsen olyan közel állítva egymáshoz, hogy egy kalap alá foglalva tárgyalhatnók. Ha azonban a vetőmag árjegyzéket vagy a statisztikai közleményekben a külkereskedelmi forgalmat lapozzuk, a vagy gazdasági jelentőségüket mérlegeljük: feltalálunk bizonyos vonatkozást a három növény között, mely megadja az alkalmat arra, hogy egy cím alatt foglalkozhassunk velük.

A paszuly külkereskedelmi forgalmánál erős aktivitást látunk. A fű- és répamag forgalmánál ellenben nagy passzivitással találkozunk. De, amint a paszuly külkereskedelmi forgalmának aktivitása a külföldi élénk keresletére mutat s áremelkedéssel jár: úgy a répa- és a fűmagnak a kivitt jóval túlhaladó behozatala a belföldi fogyasztás élénkségét jelenti, ami szintén áremelkedést von maga után, fokozva azt a behozattal járó költségekkel a vám- és fuvardíjjal.

A három növény külkereskedelmi forgalmának aktivitása és passzivitásából a gazdát, mint termelőt az a körülmény érdekli, hogy mind a három iránt élénk a kereslet s ebből folyólag mind a háromért jó árat fizetnek. De, hogy ne csak állítsunk, hanem bizonyítsunk is, üssük fel a statisztikai közleményeket s nézzük meg, mennyire a háromféle növénynek az 1909 és az 1910. évi külkereskedelmi forgalmát:

Paszuly (bab).

A) Behozatal:

1909. évben 12.014 mm. 273.275 K értékben
1910. " 12.094 " 309.060 " "

B) Kivitel:

1909. évben 820.254 mm. 19.649.986 K értékben
1910. " 564.636 " 13.570.899 " "

Takarmányrépamag.

A) Behozatal:

1909. évben 21.578 mm. 3.284.728 K értékben
1910. " 19.372 mm. 2.893.188 " "

B) Kivitel:

1909. évben 1.496 mm. 239.360 K értékben
1910. " 1.879 " 300.640 " "

Fűmag.

A) Behozatal:

1909. évben 7.197 mm. 548.826 K értékben
1910. " 8.072 " 605.328 " "

B) Kivitel:

1909. évben 1.678 mm. 145.986 K értékben
1910. " 2.022 mm. 190.068 " "

Hogy jó árat fizetnek mind a háromféle magvakért azt a jelenlegi piaci árak és a vetőmag árjegyzékek jegyzései tanúsítják. A paszuly piaci ára: 20—24 K métermázsánként. A takarmányrépamag a vetőmag-árjegyzékekben: 230—290 K-án van jegyezve métermázsánként, míg a kilogrammonkénti ár 2 K 50 fill. és 3 K 20 filléren áll. A fűmagvak árai az egyes fajok szerint: 56 K és 640 K között váltakoznak métermázsánként.

A háromféle termény keresettsége és magas ára számokban beszélő felhívás az erdélyrészi gazdáknak arra, hogy ezek termesztésével nagyobb arányban foglalkozzanak, azoknak pedig — takarmányrépa- és fűmag — melyeknek termesztésével eddig vagy egyáltalában nem, vagy csak kis mértékben foglalkoztak, termesztését bevezessék.

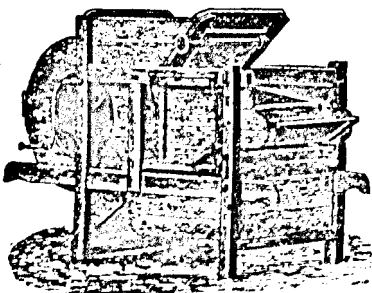
A közölt adatok egymagukra is elég meggyőzőek, úgy, hogy alig szükség ezeket részletesebb kommentárral látni el. Akkor azonban, amikor ezeknek a növényeknek az élénk kereslet és a jó árakra támaszkodva a termesztését tanácsoljuk: nem mulaszthatjuk el hozzá tenni azt is, hogy mind a három növénynek termesztésére az erdélyi részek talaj és éghajlati viszonyai kiválólag alkalmasak. Megtaláljuk a termelés többi feltételeit is: munkáskéz van elég s mind a két fél érdekeit kielégítő eljárással fogadható fel; a takarmányrépamag termesztéséhez szükséges karót is mindenütt és elég mérsékelt árakon lehet beszerezni.

De nemcsak, hogy meg vannak a termelés minden feltételei, de az erdélyrészi gazdák utalva vannak ezeknek a növényeknek termesztésére annál a körülménynek fogva is, hogy a forgalmi és fogyasztó központoktól távol a gabonanemük termesztésével megfelelő jövedelmet felmutatni nem tudnak, a mennyiben ebben a tekintetben a közelfekvő és gazdag Alfölddel kell felvenni a versenyt. A jövedelmező gabonatermesztésnek az is akadálya az erdélyi részekben, hogy a mivélés alatt álló területek szétdaraboltasága és alakzati viszonyai, úgy a talajmivélésnél, mint az aratásnál, nagyon korlátozza az emberi erőt megtakarító gépek alkalmazását. Mindezek együttevve olyan növények termesztésére fordítják az erdélyrészi gazdák figyelmét, melyeknél a gépeknek kevesebb munkatér jut, az emberi munka, a kézi erő emelkedik inkább érvényre s melyeknél ennél fogva a területek nagyságához kapcsolódó gépek előnyeit, az értékesebb termények teljesen ellensúlyozhatják.

A paszuly termesztésével a lapok hasábjain a múlt évben foglalkoztam (44—51 sz. alatt), melyhez ennél fogva ezuttal semmi mondani valóm nincsen.

A takarmányrépamag termesztését is ismerttettem a lapokban 1910. év folyamán, de akkor csak azokkal az árakkal számoltam, melyek az 1909. előtti években voltak jegyezve. Azóta azonban igen lényeges változás történt, mely az árak alakulását a termelő gazdákra nézve nagyon kedvezően változtatta meg, miért is ezuttal is foglalkozni a répamag termesztésével, bármily röviden szükségesnek mutatkozik.

A répamag termesztése két évet veszi

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek!

Európaszerte első helyen elismert kítűnő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták“

Ez évi újdonságainkról sziveskedjék ingyen árjegyzőket kérni.

KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

Vezérképviselő

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

BUDAPEST, V., Váci-körút 32.

igénybe, ez éppen az egyik oka annak, hogy gazdáink oly nehezen barátkoznak meg a megtermesztésével. A másik ok pedig mely tartozkodóvá teszi a gazdákat a répamag termesztésétől az, hogy az anyarépák termesztésével, eltartásával és karózáásával igen magasra emelkedik a termelési költség, amely a legszűkebb határok közé szorítva is felmegy: 200—300 K-ra kat. holdankint. A magtermesztés útjában álló eme nehézségekkel szemben azonban, a termelésre vonatkozó kedvező körülményeket is állapíthatunk meg. Ilyen első sorban az, hogy a legfőbb két munkája, az ültetés és szedés olyan időszakokra esik, amikor a szorgos mezői munkák szünetelnek, melynélfogva munkatorlódást nem okoz, de sőt az idő jobb kihasználására, a munkaidő kiterjesztésére ad alkalmat. Nagyobb férfierőt igénylő munkát csak a karózása kiván, minden előforduló többi munkát nőkkel, gyerekekkel lehet végeztetni. A karók beszerzési költsége sem terheli minden évben a termelőt, a hasított tölgyfából készített karók, jó gondozással 5—6 évig is eltartanak. A répamag termesztése mellett mint kedvező jelenség említhető az is, hogy ezidőszere a magtermést károsító rovar ellensége nincsen, az elemi csapások közül is csak a jégeső okozhat számottevő károkat.

A legerősebb ajánlat a répamag termesztésére: a nagy termés és a répamag magas ára! Kat. holdankint az időjárás, a talaj termő ereje is az ápolás mértéke szerint, átlagtermés a 4. és 12 métermázsá között ingadozik. Ha a remélhető termést értékeljük a fennebb kimutatott jelenlegi árakkal: 920 K és 3480 K között hullámzó nyers jövedelem esik kat. holdjára.

Ezen igen szép, szinte tagadásba vehető, magas nyers jövedelemen kívül, mely a magtermésnek tisztán pénzügyi oldalát érinti: az az igen fontos gazdasági jelentősége is van a répamag termesztésnek, hogy kiterjesztve, általánosítva a mag termesztését s ezzel valószínűleg lejjebb szállítva az árakat, hozzájárul a répagyökér szélesebb körben meghonosításához. A répagyökér termesztésének nagyobb arányokban felkarolása pedig számot ad az állattenyésztésünkre nézve igen fontos takarmányozási kérdés megoldásához, mind a répa kora tavasztól késő őszig kiterjedő tenyésztési idejével, valamennyi takarmánynövény között a legbiztosabb és az egész téli takarmányozáshoz anyagot szolgáló legtermészetesebb téli takarmányt ad.

A fümagvak termesztése szintén két évet kíván, minthogy igen kevés az olyan fűféle, mely a vetési évben magterméssel is fizetne. A fümagvak szedését azonban az olyan réteken, melyeken egyik-másik fűféle nagyobb tömegben szokott előfordulni, az erre a célra szánt vetés nélkül is, megkezdheti a gazda, de sőt ajánljuk is ezt minden olyan gazdának, aki a fümagvak termesztésével foglalkozni akar, hogy ezen az uton az egyes füvek érési idejét, szedési módját tanulmányozhassa és hogy a mag termesztéséhez szükséges gyakorlati eljárásokat, fogásokat elsajátíthassa.

A fümag termesztésére vállalkozó gazdának ugyanis egy kis előtanulmányozást kell tenni, mint egy-egy fűféle jóval az érés előtt önmagától hullatja el magtermését; egy másik fajta pedig csak a teljes beérés után ad csirázó képes magot: az előbbi

tehát az érés előtt, az utóbbit pedig csak a teljes érés után arathatjuk le.

A tiszta fümagvetésről, kat. holdanként a fajták szerint váltakozva: 2—8 métermázsá magot termelhetünk, ha ezt a termést az előbb említett árakkal értékeljük: 200 és 2000 K között hullámzó nyers jövedelem esik kat. holdankint.

A fümag termesztése után várható nyers jövedelem tehát látszólag mögötte marad a takarmányrépának. Ha azonban tekintetbe vesszük azt a körülményt, hogy a termelési költség tetemesen kevesebb, amennyiben az egyszer s mindenkorra szóló 40—50 K beállítási költségen kívül, a fümagtermelést csupán az évenkénti aratási és cséplési költség terheli s tiszta jövedelem nemcsak hogy megközelíti a takarmányrépáét, de fölébe is emelkedik.

A fümag termesztésének az imént említett pénzügyi oldalán kívül szintén igen fontos gazdasági jelentősége is van, mind a fümagtermelés kiterjedése erős emeltyűje fog lenni a rétek és legelők felújításának, mely által, állattenyésztésünk felendítésére még nagyobb fontosságra emelkedik, mint a takarmányrépa termesztése.

Jelenleg a rétek és legelők felújításának legnagyobb akadálya a vetőmag magas árában keresendő, egyedül a vetőmag ugyanis 50 koronát meghaladó költséget okoz egy kat. hold. beállításánál. A fümagtermelés felkarolásával, ha csak annyira tudjuk a termelést kiterjesztetni, hogy a saját szükségletünket fedezhessük vele, behozatalra ne szoruljunk: az ára a termelési költséggel arányban álló nivóra száll alá. Annyit pedig minden körülmények között esik, amennyit jelenleg a város és a behozatali költségek kitesznek, ez is azonban elég arra, hogy a rétek és legelők felújítása nagyobb arányokban haladjon előre.

Gáspár József.

Szarvasmarha ellenőrző egyesületek.

Egy igen hasznos és igen üdvös intézmény, amely Hollandiából indult ki Harzen Frigyes kezdeményezésére, ennek segítő társa Nilsz Peterzen dán gazda volt; az első ilyen egyesület 1895 május 1-én Jylland szigetén alakult 12 taggal 320 tehénnel, a célja az volt, hogy az állattenyésztést egy bizonyos körzeten belül a legmagasabb fokra emeljék, s ezen cél elérésére feladatul tűzték ki azt, hogy állatállományukból az olyan egyedeket kiválasztják, amelyek sok és magas zsirtartalmú tejet adnak és az elfogyasztott takarmányt jól értékesítik, az olyan egyedeket, amelyek kevés és gyenge tejet adnak és az elfogyasztott takarmányt rosszul értékesítik, kimustrálják a tenyésztésből kidobják, így elérik azt, amit célul tűztek ki t. i. hogy tehenészetükben egy bizonyos idő múlva csak olyan egyedek legyenek, amelyek sok tejet adnak a lehető legmagasabb zsirtartalommal és az elfogyasztott takarmányt is jól értékesítik, mert pld. megtörténhetik az is, hogy egy tehén ad évente 3000 liter tejet és egy másik csak 2500 litert s mégis dacára annak, hogy az utóbbi kevesebbet adott az elfogyasztott takarmányt jobban értékesítette, mert az előbbinél az adott tej mennyiség nem lehet arányban az elfogyasztott takarmánnyal, vagyis nagyon sok takarmányt fogyasztott el és annak értékét levonva a tejtől kapott összegből, vesz-

teséget jelent. Mindezeknek a pontos megállapítását a «Szarvasmarha és tejellenőrző Egyesületek» útján remélték elérni. Nem közös dolog minden gazdának tudni azt, hogy vajjon az állatjainak adott takarmány hasznot hozott-e vagy sem, azt sem közös tudni, hogy melyik állatja értékesíti jól és melyik rosszul a takarmányt, bizony helytelen dolog azt az állatot tömni, amelyik nem érdemi meg, hasznot nem hoz, sőt ha egy bizonyos határon túl megy a takarmányozással, a tejmennyiség nem emelkedni, hanem csökkenni fog, ha pedig az állat nem kapja meg az ő szükséges takarmányát ami élete fenntartására és a tejmirigyek erélyének kihasználására szükséges, akkor az állat testéből kénytelen kielégíteni a tejmirigyek erélyét, ekkor lefeji magát, leromlik, lesóványodik és azután még bő takarmányozás mellett sem képes a kívánt tejmennyiséget megadni.

Ezeket átgondolták a dánok (később meg is győződtek róla) és ennek hatása alatt megalakították az első szarvasmarha és tejellenőrző egyesületet, amelyet azután még sok-sok követett, követték ezen jó példát első sorban a svédek, angolok, németek stb. stb., a svédek azonban el is haladták, illetve most Svédországban több egyesület működik mint Dániában, mert a míg a dánok a formalizmusra semmi súlyt nem fektettek csupán a tejmennyiséget, zsirtartalmat és az elfogyasztott takarmányt vették figyelembe, állataik elcsenevésztek, degenerálódtak, ezért több gazda megijedt és kilépett az egyesület kötelékéből.

A svédek azonban a formalizmust is figyelembe vették, tehát ennek következménye az, hogy Svédországban ma másfél annyi egyesület működik, mint Dániában és idáig is nagyon szép megfigyeléseket tettek és eredményeket értek el mindazon országokban, ahol ilyen egyesületek működnek.

Négy ilyen egyesület már nálunk is működik, itt azonban még eredményről nem beszélhetünk. Ha jól tudom Erdélyben is van az u. n. «Erdélyi jellegű Magyarfajta Szarvasmarhát tenyésztők Egyesülete» ez azonban a fősúlyt a törzskönyvelésre fordítja, a tejtermelés és a takarmány értékesítésre nem olyan módon mint azt a nálunk még új Szarvasmarha ellenőrző egyesületek teszik, pld. a Dunántúlon, pedig milyen nagyfontosságú dolog volna ha ezen egyesületben, ha csak uradalmak vesznek részt, célul tűznék a formalizmus, igavonóképesség, hustermelésen kívül a tejtermelést és a takarmány értékesítést, így talán ilyen kitenyésztés útján jobban ki lehetne választani azon egyedeket, amelyek olyan apák és anyáktól származtak, amelyek ugy formalizmus, valamint igavonó hus, tej és takarmányértékesítés szempontjából teljesen megfelelők, ez bizony időbe kerülné de idővel az állatállományban olyan egyedek foglalnának helyet, amelyek a kitűzött célnak teljesen megfelelőlnének, mert a míg a Magyar erdélyi ökor világszerte nagy keresetnek és közszeretnek örvend és ennek terjesztésére nagy sujt is fektetnek az ideális tenyésztők, éppen így lehetne a tejmennyiség emelését és takarmány értékesítést is figyelembe venni, ez pedig csakis a «Szarvasmarha és tejellenőrző Egyesület» útján érhető el.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.
 Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kemelek és finom angol és francia zsebkendők
 Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.
 Fű és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf
 utóda
 fehérnemű, vászon és szőnyegnagy raktára
 Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 3.
 Telefon-szám 567. Telefon-szám 567.

 Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyszőnyegek szerűen készítvén, olcsó áron található. — Minden fajta és nagyságú szalon, ebédlő és ágy-szőnyeg, gyapjú és csipkefűzőgönyök.
 Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedi raktára.

Ilyen egyesület mikénti beállításáról és az ellenőrzés módjainak keresztül viteléről egy más alkalommal fogok írni.

Benedek Antal.

IRODALMI SZEMLE.

A gyümölcsfák és kerti vetemények műtrágyázása. Irta: Grabner Emil, az Országos növénynevelési intézet vezetője. 64 oldal, 26 képpel. Ára 2 korona. A gyümölcs-termelés, különösen pedig a zöldségkertészet ma már egy rendkívül nagy fontosságú mezőgazdasági ággá fejlődte ki magát, amidőn nemcsak a házak mellett lévő kis kertekben hanem szató földeken is nagyban termesztik a zöldségféléket, amelylyel nemcsak a magyar városok szükségletét fedezik, de amelyet igen nagy mennyiségben külföldi agy városok élelmezése céljából vámvonalain túlra is szállítunk. Nagy fontosságú kérdés tehát különösen a zöldségtermelést, de a gyümölcs-termelést is jövedelmezőbbé tenni. E mezőgazdasági ágak jövedelmezőbbé tételénél első rangú fontossággal bír a talaj minősége, az abban foglalt tápláló anyagok mennyisége. A szükségelt tápláló anyag mennyiségét azonban egyedül istállótrágyával csak nagyon kevés gazda tudja megadni annyival is kevésbé mert az istállótrágya nem tartalmaz minden növényi tápláló anyagból annyit, aminő nagy zöldségtermések s nagy gyümölcs-termések elérésére elegendő volna.

A modern gazda ezért a műtrágyák segítségét is igénybe veszi ma már annyival is inkább, mert ezeknek segítségével olyan mennyiségű és olyan minőségű tápláló anyagot juttathat a talajba, aminőre és amennyire az illető talajnak éppen szüksége van s ezáltal sokkal, de sokkalta nagyobb terméseket és nagyobb jövedelmeket érhet el. Gazdáink javarésze azonban egyáltalán nem tudja, hogy a műtrágyákat haszonnal lehet alkalmazni a zöldségfélék és a gyümölcs termelésénél, még kevésbé tudja, hogy milyen módon kell azokat használni. Ennek eredménye, hogy a gyümölcsfákat egyáltalán nem trágyazzák, a kerti vetemények alá pedig csak szerves trágyát adnak, aminek az a következménye azután, hogy sem gyümölcsből, sem zöldségfélékből nem elég nagyok a termésátlagok.

A fentebb nevezett kitünő munkának az a hivatása, hogy szerző saját tapasztalataiból s az ez irányú külföldi és hazai kísérletei eredményeiből rámutasson a műtrágyák hasznos alkalmazására. E nagy gondnal összeállított tanulmány hasznos és könnyen érthető utmutatást ad egy a nagyobb gyümölcs-termelő és kertészeknek, mint mindazon gazdáknak, akik kertészkedéssel előszeretettel foglalkoznak s akiknek kis kertje talán anyagi hasznot nem is nyújt, de örömet okoz az, ha szebb, jobb és nagyobb mennyiségű gyümölcsöt képes termelni s akik tehát a célszerűen és helyesen alkalmazott műtrágyákkal éppen úgy érhetnek el az eddiginél jóval nagyobb termésátlagokat, mint a kereskedelmi kertészek nagyobb jövedelmét.

A műtrágyák jövedelmezőségéhez a meg-ejtett számos kísérlet folytán semmi kétség nem fér, a siker csupán attól függ, hogy ezen trágyákat természetüknek megfelelő módon alkalmazzuk, amit mindenki könnyen megtanulhat, aki a füzetet átolvassa, amely nélkülözhetetlen lesz ezentúl minden kertész könyvtárában.

Megrendelhető a «Pátria» r.-t. gazd. szak-könyvkereskedésében Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **A osibók kiszabadítása a tojásból.** A mikép emlős állatainknál szülési rendellenes-ségek esetén érdekünkben áll lehetőleg be-avatkozni, ép úgy szárnyasainknál is érde-

künkben áll ez, dacára annak, hogy itt keve-sebb érték forog szóban.

Rá vagyunk utalva a segélynyújtásra a baromfinál is kívált a miatt, mert közönségesen nem egyes, hanem tömeges esetekről van szó pl. abban, hogy csibét kell a tojásból ki-szabadítanunk akkor, amikor a kikelés a maga természetes útján végbe nem megy, meg-n-entendő ekképpen talán értékes ivadékokat töb-besszámban is.

Az eset pl. tyuktojásra nézve az, hogy a 21-ik kottási nap eltelte után egy, vagy több tojásból a csibe nem kell ki és pedig a miatt, mert él ugyan, de kikelni képtelen.

Ismeretes, hogy az élő elég erőteljesen fejlődött csibe a tojás héját közönségesen ott, ahová csőrével van fordítva kitöri.

Segít neki ebben rendszerint a kottló is, maga is ott ütve a tojásba csőrével ahol a belső kopácsolást és csipegetést halja. Meg-esik azonban, hogy a csibe él, de kiszaba-dulni nem tud, mert talán a kottló sem segít-kezik s ekkor föladatunká lesz a beavatkozás.

Minkenekelőtt azt nem szabad felednünk hogy akár megkésünk a segítséggel, akár el-hamarkodjuk azt, egyaránt sikertelenség kö-vetkezik be.

Első föladat tehát a kottási idő teljes lejártát bevárni s azután a ki nem kelt tojá-sokat arra nézve megvizsgálni, hogy élő csibe van-e bennük, vagy holt. Az oly tojás, mely-ben a csibe él, vízbe téve uszik és mozog, a melyben pedig a csibe nem él, az a vízben mozdulatlan.

Különbben ha a tojást fülünkhez tartjuk, gyenge kopogást, sőt csipogást hallhatunk ab-ban akkor, ha a csibe él, az ilyen tojást tehát óvatosan meg kell nyitnunk, hogy a benve-szést megakadályozzuk.

Ezt végrehajtandó, tolkással nagy óvatos-sággal berepesztjük a tojást a tompa végén, hogy levegő juthasson a csibéhez. Ha él a csibe, a héj alatti hártya fehér, ha nem él, piszkos, barnás színű; a teljesen érett csibe hártája nem vérzik a bevágásra, az éretlené ellenben vérzik. Ha ez utóbbi az eset, úgy vissza kell a kilyukasztott tojást tenni a kottló alá, ellenkező esetben pedig a héjból ki kell a csibét szabadítani, a héj további betördelé-sével lehetőleg ott, ahol az állatka feje fog-laltatik.

Tapasztalható különben az is, hogy a csibe utat tört ugyan egy repesztés alakjában a héjon magának, de kikelni még sem bír, mert a behatolt levegő a ragacos fetérjét rászárította itt-ott a csibe pelyhére. Ez eset-ben a segítség abban álljon, hogy fejtsük le óvatosan a tojás héját, a hártát pedig lan-gyos vízzel nedvesítsük meg, hogy száradt területei a pehelyről leváljanak.

Lassu munka mindez, és nagy figyelmet igénylő, de nem szabad elmulasztani, mert gyakran igen értékes ivadék tartható meg így életben a tenyésztés előnyére.

+ **A tej emészthetősége.** A tej nyers, azaz a tögyből kifejt állapotában emészthető a legjobban és legkönnyebben és pe-dig úgy a csecsemő gyermekek, mint a bor-jak által. Ezt igazolták az ezirányban vég-zett eddigi összes kísérletek is. Legrosszab-bul a főtt-forralt tej emészthető a borjak által, ezt igazolja ama tapasztalat is, hogy a forralt-főtt tej huzamos élvezete után elég sűrűn hasmenés és egyéb más gyomor- és bélbajok lépnek föl. A gyermekorvosok sze-rint a forralt tej a csecsemők táplálására sem ajánlható; hanem, — ha bizonyos okok miatt a nyers tejjel leendő táplálástól tar-tózkodnunk kell, — sterilizált tejet kell adni a csecsemőknek. Ahol a tuberkulózis elleni védekezés okából sterilizált tejen ne-velik a borjakat, több helyütt tapasztalták, hogy a fejlődés nem üti meg a jogos kíván-ságok mértékét és a borjak jobban fejlőd-tek addig, a míg szoptak, mint a mióta edényből lesznek itatva a felforralt tejjel. Ennek okát a «Milch Zeitung» szerint a fen-

tieken kívül abban a kísérletek által is iga-zolt faktumban találhatjuk meg, hogy a míg a nyers tej fehérjeanyagából 94.7%-ot, a zsírból 96.8%-ot emésztenek meg a borjuk, addig a sterilizált (75 fokra hevítet) tejből 92.9, illetve 94.2%-ot; a főtt tejből ellen-ben már csak 87.2, illetve 95.4%-ot emész-tenek meg.

N. D.

+ **Jó szőlőkötöző.** A lenkóró igen jó és a célnak teljesen megfelelő szőlőkötöző anyag. Előállítás olcsó és egyszerű. Kö-tőzésre való kikészítése a következő: Mikor a len eléggé hosszú és már használni lehet, akkor megszedjük zöld korában azt a mennyiséget, melyet aznap fel lehet hasz-nálni s azt zölden mérsékelten leforázzuk. A leforrázás után az egész tömeget kisebb kévékbe kötve, mézvízbe kell tenni és ben-ne három négy óra hosszáig áztatni. Ez áz-tatás alatt a rostok megpuhulnak és meg-edzettek lesznek s ezáltal a kötőzésre alkalmassá válnak. Termelésénél a jó minő-ségű talajt meghálálja. Vetése tavasszal tör-ténjék, április hóban, úgy hogy a jól meg-munkált földbe tizenöt—husz centiméter sor-távolságra öt centiméter mélyen sorokat hu-zunk, melybe a magvakat középsűrűen el-hintjük és betakarítjuk.

+ **A krumpli jóságáról** úgy győz ödhe-tünk meg, ha a burgonyát nyers állapotban levágjuk és a két részt egymáshoz dör-zsöljük. Ha az jó és liszttartalmu, úgy a két rész összetapad a felületén és a szélén hab fog képződni. Még a nyomás követke-ztében sem szabad egy csöpp víznek kijönni. Ott, ahol pedig az utóbbi mutatkozik, a burgonya vizenyős és rosz ízű.

EGYLETI ÉLET.

Meghívó

az E. G. E. kolozsmegyei gazdasági szakosz-tályának 1912. április hó 25-én d. u. 3 óra-kor Kolozsvárt a megyeház tanácsstermében tartandó *intéző-bizottsági* ülésére, a következő tárgysorozattal:

1. Elnök megnyitja az ülést, 2 jegyző-könyvhiteltesítőt jelöl ki.
2. A szakosztály új tisztikarának beje-lentése.
3. *Földmivelésügyi Miniszter* leirata: A gazdasági munkásbiztosítás reformjáról.
4. *Kolozsmegye alispánjának átirata*: Ko-lozsmegyei önálló szaktanítás gazdasági isko-lákról.
5. *U. a. átirata*: Középföld község tago-sításában eljáró bizottságba szakosztályi kép-viselő küldendő.
6. A szakosztály *tavaszi működésének* tervezete:

- a) tanulmányi kirándulás szervezése a májusi brassói orsz. állatkiállításra — eset-leg a juniusi *sídfoki gazdakongresszusra*,
- b) falusi szántásverseny rendezése,
- c) tengeri mivelési verseny rendezése,
- d) tanulmányi kirándulás májusban a gazdasági akadémia telepére.

7. Jelentések:

- e) az ügyviteli államsegélyekről,
- f) szakosztályi taggyűjtésről,
- g) a falusi házi szövészet megreformá-lásáról.

8. Esetleges indítványok.

Kolozsvár, 1912. április hó 18.

Dóza Endre,
elnök.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.**A vadszárnyas tojásszedés korlátozása.**

Az ország egyes vidékein a több ízben megismételt tiltó rendelkezések ellenére is a bibe-tojás, valamint ennek ürügye alatt más vízi szárnyasvadak tojásainak jogosulatlan elszedése, eladása, vagy kiköltetése igen elharapodzott, ami ezen értékes vadfajokat helyenként teljes kipusztulással fenyegeti. Erre való tekintettel rendeletben hívta fel a földművelésügyi miniszter a törvényhatóságokat, hogy saját hatáskörükben a legnagyobb szigorral járjanak el a régi rendelkezések tiszteletben tartása érdekében. A miniszter ezen rendelete első sorban a magántulajdon fokozott védelmét célozza. Az esetről-esetre engedelmzett vadszárnyastojás gyűjtéseket és szállításokat nem érinti.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Háziipar a Székelyföldön.** Az általános földéhség, mely alól a székely nép sem kivétel, oka annak, hogy a székelységnek alig három százaléka üz ipart, noha Erdélyben a nem túlságosan sűrű népesség ellenére is a földműveléshez hovatovább «kevés a föld». Ez indította arra a földművelésügyi kormány székelyföldi kirendeltségének vezetőjét, Koós Mihály dr. miniszteri osztálytanácsost, hogy a háziipar meghonosítását fokozott erővel munkáltassa s az erre irányuló fáradozások eddigi Marostordában jártak legjobban sikerrel. A kirendeltség tíz marostordai községben füzestelepeket létesített kosárkötő tanfolyamokkal. A kosarak készítéséből és eladásából eddig 25.000 ezer korona folyt be, az értékesítésre most Mezőmadarason szövetkezet alakul. A tavakban gazdag Mezőségen sikerrel honosították meg a gyékényipart. A vasúti kocsik lábtörőinek szállítására a m. á. v. 56.000 koronás megrendelést tett, a gyékényhulladékból sörösüvegtokok készülnek. Az utóbbiból különböző sörgyarak részéről más több millió darabra történt rendelés. eredménnyel járt a cérnagombipar házi bevezetése is. Leginkább 12—13 éves kisleányok foglalkoznak vele a kirendeltség kezdeményezésére s naponta 1 korona 20—30 fillért keresnek vele. Az így készült cérnagombok annyival jobb kivitelűek a külföldi készítményeknél, hogy a Kuncz, Mössmer és Schneider budapesti cégek rövid idő alatt 150.000 gombnál többet rendeltek meg. Igen sok helyen virágzik a kirendeltség támogatásával a szövetkezeti tejipar is, mely elsőrendű sajtot és vajot produkál. Így Nyárádszentlászlón olyan jó üzleti éve volt a csak mult évben alakult tejszövetkezetnek hogy egy év alatt ki tudta fizetni a szövetkezeti házra fölvetett 9000 korona kölcsönt, melyből a székely kirendeltség fedezett 3 ezer koronát. A földművelésügyi kormánynak, illetve a székely kirendeltségnek háziipari akcióját leginkább a nép földéhsége az ipartól való idegenkedése okozza, melyet csak fokozatos munka, fölvilágosítás s a fentiekhez hasonló sikerek küzdhetnek le.

— **A Hangya közgyűlése.** F. hó 12-én tartotta rendes évi közgyűlést a Hangya a Magyar Gazdaszövetség fogyasztó és értékesítő szövetkezete, Pallavicini Edé örökös elnöklésével. Az 167.488 korona 33 fillért kitevő tiszta nyereségből az idén a Hangya 5 százalék osztalékot fizet üzletrészenként. Napirend szerint ezután az igazgatóság és felügyelő bizottság megválasztása került sorra. Az alapszabály szerint kilépő Ivánka Oszkár Förster Aurél dr., Pajor Ignác dr., Németh Gábor és Dö-

mötör László dr. igazgatót újból megválasztották. A felügyelő bizottság tagjai pedig Rubinek Gyula, Appel Aurél, Czobor László Kalliwoda Ferenc, Nérei Ödön, Spett Ferenc dr., Telegdy Károly, Végh Jenő és Zálesky Jenő lettek. Végül módosította a közgyűlés az alapszabályoknak a kongresszusra vonatkozó 11-ik és 35-ik szakaszát.

— **A Földhitelintézet a gyümölcsfaterenyésztésért.** A Magyar Földhitelintézet a hazai gyümölcsfaterenyésztésnek községi faiskolák útján való előmozdítása céljából ebben az évben is egy 600 koronás, két 400 koronás és tizenhét 200 koronás díjat tűz ki olyan tanítók jutalmazására, akik faiskolát kezelnek és a afterenyésztés terén jelentékeny sikert képesek felmutatni. A díjakra pályázhat minden magyarországi faiskolát kezelő néptanító, valamint községi kertész, aki a faiskola kezelésén kívül a népiiskolákban a gyümölcsfaterenyésztést hivatászerűen tanítja és tanításának eredményeként községében és annak vidékén a nemes gyümölcstermelés terén sikert ért el. A pályázati kérvények május 15-ig nyújthatók be az illető királyi tanfelügyelőhöz, aki azokat véleménye kíséretében a földművelésügyi miniszteriumhoz terjeszti föl. A pályázó fanitók egy koronás bélyeggel ellátott pályázati kérvényükben faiskolájuk vázlatos rajzát, részletes leírását, az abban található ötványok és csemeték kimutatását mellékelni kötelesek. A jutalmakat a földművelésügyi miniszterium elismerő okmány kíséretében adományozza.

— **A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztok Országos Egyesülete** folyó évi rendes közgyűlését április 28-án (vasárnap) délelőtt 10 órakor a Köztelek üléstermében tartja Széchenyi Emil gróf elnöklésével. Az esetleges indítványokat és javaslatokat a közgyűlést megelőző nyolc nappal az igazgatóválasztmányhoz írásban kell benyújtani.

— **Magyarországi halászat 1911-ben.** Az országos halászati felügyelőség most közzétett jelentése szerint a mult esztendőben rendkívüli mértékben felébredt az érdeklődés a halászat iránt. A földművelésügyi miniszterium szakhivatala 1911-ben adott az érdeklődőknek a helyszínén utbaigazítást, szemben az 1910. évi 58 esettel. Különösen a pontyvaló népesítés és a süllővel való betelepítés által gondozott állóvizek száma szaporodott 1911-ben, összesen 18 helyen 750 kat. holdat hoztak üzembe, amivel együtt 5396 kat. holdat hasznosítottak az országban ily módon. Ezek mellett a rendszeres tógazdaságok fejlődése is élénk volt. Az ujonnan alakultakkal az alsó szintájú tógazdaságok száma az 1911-ik év végén 82 helyen 9600 kat. hold volt. A pisztrángos tógazdaságot 2 kat. holdnyi területen újították fel. Mindezeket összevéve az országban az 1911-ik év végén több mint 15.000 kat. holdon üznek mesterséges viszonyok között rendszeres halászatot. Erről a területről mintegy 15.000 métermázsas elsőrendű piaci anyag kerül eladásra, körülbelül 2 millió korona értékben. Haladást mutat a közvizek gondozása is. Összesen 79 halászati társulat működik az országban 273.691 kat. hold vízterületen. A pisztrángos legyi vizek népesítésére az 1911-ik év folyamán 11 helyen létesítettek új költőtelepet, amelyekkel együtt összesen 175 ilyen telep működik. A közvizek rendszeres művelést a földművelésügyi kormány a legmesszebbmenőleg támogatta. Természanyagból 57.500.000 darab megtermékenyített süllőikrát, 2.900.000 darab megtermékenyített közönséges pisztrángikrát, 2.030.000 darab megtermékenyített szivárványos és más pisztrángikrát, 300.000 darab pontyivadékot, 47.000 darab rákivadékot és 46 pár tenyispontyot osztott ki. A termelés mellett örvendetes haladást mutat az értékesítés is, úgy a fővárosban, mint egyes vi-

déki városokban is jelentékenyen nőtt az élőhal fogyasztása, megfelelő piaci berendezések létesítése következtében.

— **Munkásközvetítés Békéscsabán.** A békéscsabai községi gazdasági munkásközvetítő hivatal most számol be a mult évi munkásvizonyokról. A jelentések szerint a közvetítő útján mezei munkára 4037, kubikus munkára 1342, erdőmunkára 200, gyári munkára 121 (összesen 5700 munkás) szegődött el. A munkások nemcsak Magyarország, de Horvátországon is dolgoztak. A kereseti viszonyok általában jók voltak. Bérmozgalom s sztrájk nem volt. Főlemlíti a jelentés azt is, hogy az aratómunkásoknál marokverőképpen mintegy 1500 női munkás jutott keresethez. A munkatársi leginkább január és február hónapokban észlelhető, amelyen megyei háziipari szövetkezet létesítésével lehetne segíteni. Az aratási szerződések megkötése folyamatban van.

— **Az Állatértékesítő Egyesület** Széchenyi Emil gróf elnöklésével tartott igazgatósági gyűlésén elhatározták, hogy a meglevő állatértékesítő osztályok kiegészítéseként huselárusító osztályokat is szervezzenek és Budapesten huselárusító üzleteket nyitnak. Egyidejűleg felhatalmazták az ügyvezető igazgatót, hogy a József-köruton hentesáru üzletet rendezzen be. Az igazgatósági gyűlés után tartott rendkívüli közgyűlésen felügyelő bizottsági tagokul Koronghy Gyula és Csilléry Sándor nagybirtokosokat választották meg.

— **A nagy kukoricadij.** A Budapesten lakó székely ifjak «Péterfy asztal» társasága a székelyföldi kukorica vetőmag javítására mozgalmat indít. Az érdeklődés felkeltésére két nagy díjat tűz ki 10—16 éves székelyfiuk részére, hogy a legszebb két cső kukorica termesztőt a Budapesten 1913. évi február havában tartandó Első Országos Kukoricakiállítás alatt 8 napra a székesfővárosba saját költségén felviszi és ott vendégül látja a társaság. Tudnivalók. 1. A pályázó csakis 10—16 éves székely földműves fiú lehet. 2. Egy községből öt (5)-nél kevesebb nem pályázhat. 3. A tanító egyszerű levélben kéri az ingyenes vetőmagot és megnevezi a pályázó fiukat. Levélcim: Péterfy Tamás író. Budapest, IX. Köztelek. 4. Egy pályázó legkevesebb 20 tövet művel sajátkezűleg. 5. A tanító vigyáz az ültetésre és a törésnél a legszebb 2 csövet kiválasztva átköti, a pályázó nevét ráírja. Az összes pályázók kukoricacsöveit az erdélyi részben még ez évben tartandó bírálati kiállításra elküldi. 6. A pályázók számarányához mérten tűzünk ki ezüst és bronzérmeket, diszes okleveleket és két nagy díjat, a mely szerint a legszebb kukorica-csővek előállítói közül 2 székelyfiut költségünkön Budapestre hozunk 1913. évben az Első Országos Kukorica kiállításra 8 napra. 7. A két nagydíjat okvetlen kiadjuk. A nyertes csövekből bemutatót rendezünk az Országos Kukorica kiállításra. Kiseb nyerményeket a nyerő nevére kiállítva az iskolának küldjük megőrzés és buzdítás céljából. A pályázó által termesztett kukorica csövek fele része a rendezés munkájában résztvevő és a termesztésre felügyelő tanítót illeti. A «Péterfy asztal».

— **A gazdák jövedelmének fokozása.** A Magyar Gazdaszövetség június 19-én, szerdán, Darányi Ignác elnöklésével Siófokon tartandó országos gazda-nagygyűlésének egyik legfontosabb tárgya az a kérdés lesz, hogy miként lehet a mezőgazdasági termények értékesítésénél a fölösleges közvetítés országszerte kiküszöbölni s ezen a révén a termelőnek is tisztességes jövedelmet biztosítani, meg a fogyasztóközönséget is rövidebb úton s így jutányosabban élelmiszerekhez juttatni.

Szövetkezeti kiállítás. A szövetkezetek glasgowi nemzetközi kongresszusa elhatározta annak idején, hogy az évenként rendezni szokott kongresszusokkal egyidejűleg ezentúl kiállításokat is fognak rendezni. A Londonban székelő nemzetközi központ felszólította most a Magyarországi Szövetkezetek Szövetségét, hogy a szövetkezeti kiállítás rendezésére vonatkozólag adja le véleményét. A Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége a vidéki központok észrevételeinek beérkezése után ad választ a londoni központ megkeresésére.

Méhészeti eszközök kiosztása. Az «Országos Magyar Méhészeti Egyesület» szégynebb sorsu tagjait, — akik kezdők, vagy elemi csapást szenvedtek, — méhészeti eszközök ingyenes kiosztásával segíti. Egy-egy adomány értéke 20 korona lesz és a kiosztást a most beérkezett kérvények elbírálása után fogják megkezdeni.

Olaszország bortermése genuai konzulátusunk jelentése szerint a múlt évben 42,300.000 hektólitert eredményezett. Észak-Olaszországban a bortermés nagyon kedvező volt, míg Dél-Olaszország vidékein a bortermelési viszonyok mindinkább a hanyatlás jeleit mutatják. Az édes és sötét színű szőlőt termelő olasz vidékeken a termés 1911-ben nem sikerült. Várható tehát, hogy magas áruk is meg fog maradni, ami viszont valószínűvé teszi az olcsó északamerikai, görög és spanyol sötét borok importját. A jó asztali borok fogyasztását erősen csökkentik az egész gyöngye bor kelendősége. Az olasz borok exportja is hanyatlók, aminek az lehet az oka, hogy a sör és az ásványvízfogyasztás emelkedőben van.

Hogy a ló ereje milyen rohamosan fog megerősített munka mellett, minden ló-tulajdonos előtt ismeretes. Az inak megmeredése leggyakrabban csakis a túlterhelés káros következménye. A lovak kiváló erőfejlesztése és a rendes munkaképessége csakis a Kwizda-féle cs. és kir. kizárólagosan szabadalmazott Restutio-fluid rendszer alkalmazása által éretik el. Ezen szer kitűnően beválik, serkenti a lovat munkabírásra, s képesíti a legnagyobb erőfejlesztésre.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT
FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

TOKAJI LÁSZLÓ

ALAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

**A MAGYAR
JELZÁLOG HITELBANK**

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jókai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszállandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET
bizalmi férfiai adnak véleményét.

A KÉPVISELŐSÉG elfogad

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001

10% azaz tíz százalék
díjvisszatérítést ad

Gazdák Biztosító Szövetkezete

mindazon biztosított tagjainak, kik 1911. évben akár egy, akár több évre nála jégkár ellen biztosítottak, ha 1912. évben ismét a Szövetkezetenél fognak jégkár ellen biztosítani.

Igazgatóság:

Budapesten, VIII., Baross-utca 10.

Vezérképviselőségek: Arad, Budapest, Brassó,

Debrecen, Kaposvár, Késmárk, Karlóca, Kolozsvár, Komárom, Losonc, Miskolc, Nagybecskerek, Pozsony, Szeged, Székesfehérvár, Temesvár.

Főképviselőségek: Békéscsaba, Dicsőszentmárton, Eger, Homonna, Ipolyság, Kassa, Kovászna, Kapuvár, Marosvásárhely, Nagyvárad, Nyíregyháza, Pápa, Pécs, Szabadka, Szombathely, Szekszárd, Tapolca, Veszprém, Zombor, ahol bővebb felvilágosítások kaphatók és biztosítási ajánlatok benyújthatók. 2008

Nr. 514—1911.

a. f. c. sc. d.

Földbirtok és malomhasznóbérleti hirdetmény.

Alulírott igazgató választmány irodájában **Naszódon 1912. évi július hó 10-én délután 4 órakor** a naszódvidéki központi ösztöndíj-alap tulajdonát képező következő csicsókereszturi (Szolnok-Doboka vármegyében) ingatlanoknak 12 évre (1913—1925.) hasznóbéradása iránt zárt írásbeli ajánlatokkal árverés fog megtartatni és pedig:

1. A csicsókereszturi 124 számú telekjegyzőkönyvben A + 1—3, 6—14, 17—19, 21—51 rendszám alatt foglalt ingatlanok és pedig:

- a) belső házhely, udvar és kert 9 hold 1547 négyzetes öl;
- b) 140 hold 875 négyzetes öl szántóföld az 1912 évbéli 100 nagyvékás őszi buza-
vetéssel.
- c) kaszáló 55 hold 971 négyzetes öl.
- d) 4 holdnyi szőlőhely, melynek művelése megszüntetett,
- e) legelő 187 hold 1383 négyzetes öl,
- f) terméketlen föld 35 hold 1523 négyzetes öl: lakházak, gazdasági épületekkel,
- g) a csicsókereszturi 2, 14, 19, 39, 55, 66, 67, 68, 75, 85, 106, 129, 137, 138 és 139 számú telekjegyzőkönyvben bejegyzett 15 curialista, kik közül 14 köteles évenként 90 tenyeres napszámot, egy pedig 90 ökrös napszámot szolgálni saját élelmén, hasonlóképen 10 csicsókereszturi lakos, kik az alappal szerződési viszonyban állanak és öt 90—90 tenyeres napszámot, mások kevesebbet is szolgálnak és más munkát végeznek.
- h) a vadászati és halászati jogok.

A kikiáltási ár mint évi hasznóbér 10000 koronában van megállapítva.

2. Öt kövü lisztelő malom a hozzátartozó és a 124 számú telekjegyzőkönyvben 185, 186, 187 és 188. helyrajzi szám alatt felvett ingatlanokkal.

A kikiáltási ár, mint évi hasznóbér 2000 koronában van megállapítva.

A zárt írásbeli ajánlatokhoz bánatpénzzül a kikiáltási ár 10%-a készpénzben csatolandó.

Ajánlattevő ajánlatában tartozik nyilatkozni, hogy az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti.

Az árverési és szerződési feltételek az alapok irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A naszódvidéki központi iskola és ösztöndíj alapok igazgató választmányától:

Naszódon, 1912. évi április hó 4-én.

2734

Elnök: **Dr. D. Ciuta** s. k.

Titkár: **Dr. Simon Nestor** s. k.

**Sárga herélt, 175 cm.
magas, 11 éves ló,**

báró Bánffy Ernő kolozsborsai méneséből, apja Souvenir angol t. v., anyja Sirene, Miskolcon

800 kor. eladó,

Kitűnő vadászló, nagyon kitaró,
nyugodt, megbízható.

Cim:

Denk Gusztáv

huszárfőhadnagy, Miskolc

Városház-tér 2. sz.

2732

Pinzgau

fajbika,

**2 éves, szép állat,
eladó.**

Megkeresések:

Farkas Sándor

ref. paphoz Fejérdre

(u. p. Kolozsvár.)

2736